

28.4.2016

Paikkatietoasiain neuvottelukunta Toimikauden päätöseminaari

Aika: Torstaina 28.4.2016 kello 9-12

Paikka: Hotelli Radisson BLU Plaza, Mikonkatu 23, Helsinki

Osallistujat

Puheenjohtaja

Antti Vertanen, maa- ja metsätalousministeriö

Neuvottelukunnan jäsenet

Riitta Autere, ympäristöministeriö

Ari-Pekka Dag, sisäministeriö

Jan Juslen, Liikennevirasto

Anne Kauhanen-Simanainen, valtiovarainministeriö

Mirja Metsälä, Espoon kaupunki

Sami Niinimäki, opetus- ja kulttuuriministeriö (Juha Haatajan sijainen)

Juha Saarentaus, FLIC

Kristiina Soini, Suomen ympäristökeskus

Marja Tammilehto-Luode, Tilastokeskus

Seppo Öörni, liikenne- ja viestintäministeriö

Asiantuntijat

Tapani Sarjakoski, Maanmittauslaitos (pysyvä asiantuntija), Paikkatiedot palveluväylässä -hanke

Juha Siltanen, GoFore Oy, Paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmistelu

Reija Viinanen, Tunturi-Lapin kehitys ry, Aurora-hanke

Sihteeristö

Panu Muhli, Maanmittauslaitos

Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos

Jari Reini, Maanmittauslaitos

Poissa

Pekka Halme, Maanmittauslaitos (pysyvä asiantuntija)

Sami Heikkilä, puolustusministeriö

Kai Karsma, työ- ja elinkeinoministeriö

Sari Kauppinen, sosiaali- ja terveysministeriö

Jarmo Kohonen, Geologian tutkimuskeskus

Tarja Riihisaari, Ilmatieteen laitos

Muistio

1. Seminaarin avaaminen

Vertanen avasi seminaarin ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Vertanen loi katsauksen paikkatietoasiain neuvottelukunnan historiaan ja kiitti nykyistä paikkatietoasiain neuvottelukuntaa menneestä kaudesta.

Muhli esitteli seminaarin ohjelman.

2. Keynote: Aurora - älykkään liikenteen arktinen testiekosysteemi

Viinanen esitteli Aurora-projektin ([liite 1](#)). Keskustelu oli vilkasta. Aurora-hanketta pidettiin merkittävänä hankkeena ja se herätti kiinnostusta. Myös muita testialueita on tulossa ja yhteistyö muiden hankkeiden kanssa on mahdollista.

28.4.2016

3. Kansalliset hankkeet ja soveltamisohjeet

FLIC-tilannekatsaus

Saarentaus esitteli paikkatietoalan palveluyritysten tilannetta paikkatietoalan palvelualan yritysklusteri FLIC:n puolesta. Esityksessä nousivat esiin seuraavat näkökulmat:

- Yrityskenttä on muutostilassa. Yritykset fuusioituvat isojen kansainvälisten yritysten kanssa. Toisaalta pieniä startup-yrityksiä tulee koko ajan lisää.
- Tietojen avaaminen lisääntyy koko ajan ja avattuja tietoja myös hyödynnetään. Tämän myötä yritysten toimintakulttuuri on muuttumassa. Yritykset eivät voi enää rakentaa ainoastaan omien järjestelmiensä varaan, koska julkishallinnossa suositaan avoimia järjestelmiä toimittajaloukkujen välttämiseksi.
- Uudistuville markkinoille olisi luotava selkeämmät pelisäännöt. Pelisääntöjä luotaessa vuorovaikutus eri toimijoiden välillä on avainasemassa. Tämän vuoksi yhteistyötä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden välillä tulisi tiivistää.
- Yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden tulisi kertoa toisilleen toiveistaan ja mahdollisuuksista. Esimerkiksi yritysten olisi hyvä kertoa julkishallinnon organisaatioille, mitä tietoja heidän hankkeitaan varten tulisi avata.
- Paikkatietoa tulisi viedä myös uusille toimialoille. Lisäksi paikkatiedon vientiä Eurooppaan ja globaaleille markkinoille tulisi edistää.

Paikkatiedot palveluväylässä -tutkimushankkeen tilanne

Reini esitteli Paikkatiedot palveluväylässä -tutkimushankkeen tilannekatsauksen ([liite 2](#)) projektipäällikkö Lassi Lehdon poissaollessa. Hankkeen tuloksia esitellään tarkemmin 18.5.2016 Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen loppuseminaarissa. Seminaari on kaikille avoin. Hanke päättyy 31.5.2016. Hankkeen loppuraportti lähetetään neuvottelukunnalle kommentoitavaksi sen valmistuttua.

Hankkeessa on kartoitettu paikkatietojen liittämistä kansalliseen palveluväylään XRoad-palvelusovittimen avulla ja erilaisia tunnistautumiskäytännöitä. Lähtökohtana on, että olemassa oleviin palveluihin ei tarvitse tehdä muutoksia. Tunnistautumista tarvitaan latauspalveluissa, joissa saatetaan välittää muun muassa henkilösuojan kannalta arkaluontoista paikkatietoa. Karttakuvien välittämisessä vahva tunnistautuminen on harvoin perusteltua. Hankkeessa toteutettu pilottipalvelu on liitetty julkishallinnon yhteiseen Suomi.fi -tunnistautumispalveluun.

Palveluväylä on tarkoitettu viranomaisten välisen tiedon välittämiseen. Kansalaisen tunnistautumiseen palveluväylä on käytettävissä silloin, kun käyttäjä tarvitsee tietoa monesta eri palvelusta. Tähän on tarkoitettu Kansalaisen palvelunäkymä.

Kehitysideoita voi edelleen lähettää Lassi Lehdolle.

Paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmistelu

Siltanen esitteli paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmistelun tilanteen ([liite 3](#)).

Viitearkkitehtuuri on tällä hetkellä lausuntokierroksella. Lausuntopyyntö on luettavissa [lausuntopalvelussa](#). Lisäksi se on toimitettu ministeriöihin ja keskeisimpiin organisaatioihin. Lausuntokierros päättyy perjantaina 13.5.2016. Viitearkkitehtuurissa on seuraavat osat, joista erityisesti lihavoidulla merkittyihin toivotaan palautetta:

- **Päädokumentti**
- Liite 1: Periaatetason arkkitehtuuri
- Liite 2: KA-taulukot
- **Liite 3: Viitearkkitehtuurin yhteenveto**
- **Liite 4: Viitearkkitehtuurin yhteenvetokuva**
- **Liite 5: Viitearkkitehtuurin ydinvaatimukset**
- Liite 6: Viitearkkitehtuurin yhteentoimivuuden arviointilomake
- **Liite 7: Viitearkkitehtuurin toimeenpanosuunnitelma**

Liitteet 1-2 ovat projektin aikaista taustamateriaalia.

28.4.2016

Viitearkkitehtuuri määrittelee paikkatietoinfrastruktuurin toimintaprosessit, tiedon ja toimintojen tuotteistusketjun sekä yhteentoimivat ja yhteiskäyttöiset paikkatietopalvelut.

Uutena käsitteenä viitearkkitehtuuriin on tuotu käsite palvelutuote, jolla tarkoitetaan toiminnallisuuden tuotteistamista, kun paikkatietotuotteella tarkoitetaan paikkatietoaineiston tuotteistamista.

Keskeiset linjaukset viitearkkitehtuurissa ovat:

- Paikkatietopalveluja kehitetään lähtökohtaisesti avoimiksi, yhdisteltäviksi, yhteentoimiviksi ja yhteiskäyttöisiksi.
- Paikkatietopalveluille taataan hallintomallin avulla palvelutaso, jatkuvuus ja hallittu elinkaari.
- Paikkatietopalvelujen tulee tarjota kattava, luotettava ja ajantasainen tieto.
- Paikkatietoinfrastruktuuri on kaksisuuntainen ja vuorovaikutteinen.
- Paikkatietoinfrastruktuuri tarjoaa palvelut tiedon tuottamiseen, käsittelyyn ja hyödyntämiseen sekä palveluihin ja tietoon liittyvän palautteen antamiseen ja käsittelyyn.

Viitearkkitehtuuri on rajattu siten, että se perustuu paikkatietoinfrastruktuurin lainsäädäntöön ja keskittyy tiedon jalostamiseen ja julkaisuun yhteentoimivalla tavalla. Se ei kuvaa hyödyntämisen tapoja ja siksi loppukäyttäjien palveluilla on viitearkkitehtuurissa erittäin pieni osuus.

Projektiryhmä käsittelee lausunnoissa esille tulleet keskeisimmät palautteet kokouksessaan torstaina 19.5.2016. Jos palautteet eivät aiheuta merkittäviä muutoksia, viitearkkitehtuurin viimeistely versio valmistuu toukokuun aikana. Tämän jälkeen projektiryhmälle ja paikkatietoasiain neuvottelukunnalle järjestetään lyhyt viitearkkitehtuurin katselmointi. Paikkatietoasiain neuvottelukunta ja JUHTA hyväksyvät viitearkkitehtuurin kesäkuun aikana. Jos palautteet aiheuttavat merkittäviä muutoksia, aikataulua jatketaan eteenpäin.

Hallitusohjelmaan liittyvät digitalisaatiohankkeet ja -prosessit

Vertanen esitteli hallitusohjelmaan liittyvät digitalisaatiohankkeet. Tarkemmin tutustuttiin seuraaviin hankkeisiin:

Sähköisen asunto-osakerekisterin (ASREK) perustaminen: Hankkeessa luodaan uusi perusrekisteri, johon voidaan rekisteröidä asunto-osakkeita koskevat tiedot ja omistajamerkinnot sähköisesti. Hankkeen vastuuministeriönä toimii maa- ja metsätalousministeriö.

Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (KIRA-DIGI): Hankkeessa luodaan avoin ja yhteentoimiva rakennetun ympäristön ekosysteemi. Tavoitteina on muun muassa määritellä rakennetun ympäristön digitalisaation tavoitetilä, ottaa yhteentoimivuuden eri elementit käyttöön alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa ja luoda selkeä säädöspohja yhteentoimivuudelle. Hankkeen vastuuministeriönä toimii ympäristöministeriö.

Paikkatiedot käyttöön (liite 4): Hankkeessa edistetään ja tuetaan paikkatietojen ja paikannuksen tehokasta käyttöä laaja-alaisesti siten, että laaja-alainen ja pitkäkestoinen tuottavuus paranee prosessien tehostamisen ja palvelujen laadun kautta. Hankkeeseen voidaan koota pienempiä osahankkeita. Hankkeen vastuuministeriönä toimii maa- ja metsätalousministeriö. Hankkeessa konsulttina toimii Pekka Sarkola Gispo Oy:sta.

Muutamia keskustelussa esiin nousseita yleisiä huomioita:

- Hankkeet voivat tehdä yhteistyötä.
- Säästösten valmistelu ja muu virkamiestyö tehdään hankkeiden ulkopuolella.
- Hankkeita koskevat muistiot ja pöytäkirjat tulevat julkisiksi myöhemmin.

4. EU-esitykset ja Inspire-toimeenpano

Inspire-seurantatiedot vuodelta 2015

Muhli esitteli kansallisen Inspire-toimeenpanon seurannan tulokset vuoden 2015 osalta (liite 5). Tulokset perustuvat Paikkatietohakemistosta saatuihin lukuihin ja aineistoista vastaavien organisaatioiden toimittamiin tietoihin. Tiedot on toimitettu vastauksena Inspire-sihteeristön lähettämään kyselyyn helmi-maaliskuun aikana.

28.4.2016

Inspire-sihteeristö hyödynsi tänä vuonna ensimmäisen kerran EEA:n tarjoamia seurantatyökaluja. Työkalujen avulla suuri osa aineistojen ja palvelujen tiedoista voidaan hakea automaattisesti Paikkatietohakemistosta. Tiedontuottajien tehtäväksi jäi tarkistaa omat rivinsä XML-tiedostosta ja lähettää korjatut tiedot Inspire-sihteeristölle.

Inspire-sihteeristö näki uusien työkalujen käytössä sekä hyviä että huonoja puolia aiempiin excel-tiedostoihin verrattuna:

- Pohjamateriaalien kerääminen oli näin helpompaa.
- Työkalujen käytössä oli jonkin verran suorituskykyongelmia
- Työkalusta saatujen XML-tiedostojen yhdistäminen yhdeksi tiedostoksi oli työläämpää kuin aiemmin.

Organisaatiot raportoivat metatietoja huomattavasti enemmän kuin aiempina vuosina (+185 metatietoa vuodesta 2014). Tähän on syynä uuden työkalun käyttö. Uuden työkalujen metatiedot saatiin automaattisesti Paikkatietohakemistosta, josta suurin osa metatiedoista löytyy. Paikkatietohakemistosta haettiin kaikki ne metatiedot, joille ei ole tallennettu avainsanaksi "EI-Inspire". Aiemmin listaus on tehty kansallisen aineistoluettelon perusteella.

Metatietojen yhteensopivuus Inspire-direktiivin vaatimusten kanssa on heikentynyt vuodesta 2014. Tämä selittyy tiukentuneilla validointikriteereillä. Metatietoja on laadittu varsin kattavasti sekä valtionhallinnossa että kunnissa. Kunnissa on jonkin verran epäselvyyttä, mitkä aineistot kuuluvat Inspire-direktiivin piiriin.

Inspire-direktiivin vaatimukset täyttäviä aineistoja raportoitiin hieman enemmän kuin aikaisemmin. Puutteita on kuitenkin edelleen paljon. Aineistojen kattavuus poikkeaa aineistojen tavoitekattavuudesta. Erityisesti kunnissa aineistojen maantieteellinen kattavuus vaihtelee paljon. Tällä ei kuitenkaan ole suurta merkitystä kokonaisuuden kannalta, koska uuden tiedon keruuta ei edellytetä.

Aineistojen saatavuus palveluissa on heikentynyt edellisistä vuosista. Tämä selittyy osittain sillä, että uuden työkalun avulla aineistoja on raportoitu enemmän. Palveluissa saatavilla olevien aineistojen määrä on vähentynyt suhteessa aineistojen kokonaismäärään. Erityisesti kunnissa aineistoja on vain vähän tarjolla sekä katselu- että latauspalvelujen kautta.

Palvelujen käyttömäärien kasvu on hidastunut. Erityisesti latauspalvelujen käyttömäärät ovat laskeneet merkittävästi. Tämä voi johtua muun muassa siitä, että palvelut eivät ole enää käytössä tai aineistot ladataan omalle koneelle avointen aineistojen latauspalvelujen kautta. Toisaalta käyttömäärien mittaaminen ja raportointi vaihtelevat eri organisaatioissa. Inspire-sihteeristö selvittää, ovatko Ilmatieteen laitoksen palvelujen käyttömäärät jääneet raportoimatta, joka voisi selittää latauspalvelujen käyttömäärän laskun. Käyttömääriä kuvaavissa graafisissa esityksissä on huomioitava, mitä halutaan viestittää. Esimerkiksi raportoitujen metatietojen määrän huomattavaa kasvua voisi korostaa enemmän.

Kuntien seurantatiedot tulevat paranemaan lähiaikoina, kun kunnat alkavat julkaista aineistojaan helmikuussa avatussa kuntien paikkatietopalvelussa, jota kehitetään koko ajan edelleen.

Neuvottelukunta esitti toiveen, että jatkossa seurantatiedot jaettaisiin taulukossa sen mukaan, montako aineistoa palvelun kautta on saatavilla ja kuinka laajaa aluetta palvelusta saatavat aineistot koskevat.

Seurantatiedot toimitetaan komissiolle 15.5.2016 mennessä.

Bilateraalitapaaminen EU-komission kanssa 25.4. - kuulumiset

Vertanen kertoi komission kanssa maanantaina 25.4.2016 käydyistä bilateraalikeskusteluista sekä sen aiheuttamista toimenpiteistä. Keskusteluun osallistuivat komission lisäksi Suomi, Ruotsi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, joka vastaa itsehallintoalueensa osalta Inspire-direktiivin toimeenpanosta. Suomesta kokoukseen osallistuivat Panu Muhli ja Antti Vertanen maa- ja metsätalousministeriöstä.

Komissio painotti erityisesti Inspire-direktiivin hyödyntämistä ympäristöraportoinnissa. Komissio on julkaissut sivuillaan [listan ympäristöraportointiin liittyvistä aineistoista](#) (pdf). Ympäristöraportoinnin osalta EEA:n ([European Environment Agency](#)) roolia tulisi kasvattaa. Pohjoismaat painottivat, että Inspire-direktiivissä on huomioitava ympäristöraportoinnin lisäksi edelleen myös muita toimialoja (esimerkiksi Digital Single Market).

Komissio oli huolissaan Suomen yhteentoimivuuden tilanteesta. Harmonisoitujen tietotuotteiden laatimiseen on panostettava enemmän lähiaikoina, jotta tavoitteet saavutetaan aikataulussa. Lisäksi komissio kiinnitti huomiota

28.4.2016

siihen, että Suomessa aineistojen saatavuus katselu- ja latauspalveluissa ei ole samalla tasolla kuin muissa pohjoismaissa. Tämä selittyy sillä, että Suomessa kunnat vastaavat itsenäisistä omista aineistoista ja palveluista, toisin kuin muissa Pohjoismaissa.

Yleisesti komissio totesi, että Pohjoismaiden osalta tilanne on hyvä verrattuna muihin jäsenmaihiin. Puutteita on kuitenkin myös Pohjoismaissa.

Keskustelun perusteella laaditaan toimenpidesuunnitelman kansallisen Inspire-toimeenpanon puutteiden korjaamiseksi. Suunnitelma on toimitettava komissiolle 15.9.2016 mennessä.

Inspire-maaraportti 2013-2015

Muhli esitteli komissiolle viimeistään 13.5.2016 toimitettavan maaraportin luonnoksen. Raportin pohjana on käytetty maaraporttia, joka laadittiin keväällä 2013. Maaraportti laaditaan kolmen vuoden välein. Tällä kerralla maaraportissa painotetaan enemmän hyödyntämistä kuin edellisinä vuosina.

Inspire-sihteeristö laatii maaraportin yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Kommentteja luonnokseen pyydetään lisäksi paikkatietoasiain neuvottelukunnalta ja laajennetulta sihteeristöltä. Inspire-sihteeristö on lähettänyt luonnoksen sähköpostitse neuvottelukunnalle ja sihteeristölle. Erityisesti palautetta toivotaan luvuista 7 (Osallistuminen infrastruktuurin toimintaan ja koordinointiin) ja 8 (Paikkatietoinfrastruktuurin käyttö). Kommentit pyydetään toimittamaan Panu Muhlille viimeistään keskiviikkona 11.5.

Valmis maaraportti julkaistaan Paikkatietoikkunassa, kun se on toimitettu komissiolle. Lisäksi se julkaistaan komission sivuilla. Inspire-sihteeristö laatii maaraportista tiedotteen. Lisäksi Inspire-sihteeristö lähettää valmiin maaraportin luettavaksi nykyiselle neuvottelukunnalle.

5. Yhteenveto toimikaudesta

Nykyisen paikkatietoasiain neuvottelukunnan toimikausi päättyy 30.4.2016. Vertanen kävi läpi kuluneen toimintakauden tapahtumia ([liite 6](#)).

Palautekysely neuvottelukunnan jäsenille päättyvästä toimikaudesta

Paikkatietoasiain neuvottelukunnalle lähetettiin huhtikuussa palautekysely 30.4.2016 päättyvästä toimikaudesta. Kyselyyn saatiin viisi vastausta. Muhli esitteli koosteen vastauksista ([liite 7](#)).

Kaiken kaikkiaan neuvottelukunta on onnistunut toiminnassaan hyvin. Kokonaisarvosana on kouluarvosanana 7,6. Eniten parannettavaa nähtiin aloitteiden ja lausuntojen antamisessa paikkatietoalan kehittämistä koskevista asioista. Maanmittauslaitos sai toiminnastaan kokonaisarvosanan 4,6 asteikolla 1-6. Eniten kehittämistä on hakupalvelun toteuttamisessa ja metatietojen laatimisen tukemisessa.

Onnistumisista ja epäonnistumisista kysyttiin avoimissa kysymyksissä. Onnistumisina mainittiin Inspire-seuranta, tapahtumien järjestäminen, paikkatietoasioiden merkittävyyden korostaminen sekä yhteentoimivuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen. Kehitettävää nähtiin julkishallinnon yhteisen tahtotilan ja toimivan työnjaon edistämässä, viestinnässä paikkatietoalan ulkopuolella sekä keskustelun laajentamisessa paikkatietoalan ulkopuolelle.

Jatkossa toivottiin panostettavan kokouksessa käsiteltävien asioiden laajentamiseen myös maa- ja metsätalousministeriön toimialan ulkopuolelle, yhteentoimivuuden kehittämiseen hallinnossa ja eri hallinnonaloilla, julkisen hallinnon tietojen saatavuuden yhtenäistämiseen, paikkatietojen hyödyntämiseen ja yhteistyöhön eri toimijoiden välillä.

Neuvottelukunnasta toivottiin jatkossa dynaamisempaa siten, että neuvottelukuntaan kutsuttaisiin asiantuntijoita eri toimialoilta. Asiantuntijat valittaisiin kokouksiin esityslistalla olevien asioiden mukaan, jolloin kokouksissa olisi paras mahdollinen osaaminen. Organisaatiomuutokset tulisi huomioida uuden neuvottelukunnan kokoonpanoa mietittäessä.

Neuvottelukunnan ja julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) yhteistyötä tulisi tiivistää. Näin vahvistettaisiin yhteyksiä kuntiin ja paikkatiedon hyödyntäjiin. Tässä tulisi huomioida JUHTA:an perustettavat

28.4.2016

jaokset. Myös yhteistyötä Paikkatietoverkoston kanssa tulisi tiivistää. Tätä varten ei kuitenkaan välttämättä tarvita muodollista linkkiä.

Neuvottelukunnan toimikauden vaihtuminen 1.5.2016

Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt toimenpiteet uuden neuvottelukunnan perustamiseksi. Neuvottelukunta jatkaa samalla periaatteella jatkossa. Jatkossa yhteistyötä paikkatietoasiain neuvottelukunnan ja julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) välillä tullaan tiivistämään. Uusi paikkatietoasiain neuvottelukunta asetettaneen kesäkuun aikana. Neuvottelukunnan lisäksi nähtiin tarve ryhmälle, jossa olisi monipuolisemmin edustajia kunnista ja yrityksistä.

6. Seminaarin ja toimikauden päättäminen

Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen (16.12.2015) [muistio](#) hyväksyttiin ilman muutoksia.

Toimikauden päättäminen

Neuvottelukunta jatkaa teknisenä neuvottelukuntana, kunnes uusi neuvottelukunta on perustettu. Tämä muistio hyväksytään sähköpostimenettelyn kautta.

Liitteet

- Liite 1: [Aurora-hankkeen kuvaus](#)
- Liite 2: [Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen tilannekatsaus](#)
- Liite 3: [Paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmistelun tilannekatsaus](#)
- Liite 4: [Paikkatiedot käyttöön -hankkeen kuvaus](#)
- Liite 5: [Tiivistelmä vuoden 2015 Inspire-seurantatiedoista](#)
- Liite 6: [Katsaus paikkatietoasiain neuvottelukunnan päättyvään toimikauteen](#)
- Liite 7: [Kooste paikkatietoasiain neuvottelukunnan omaa toimintaansa koskevista palautteista](#)